

dr Rafał Zgorzelski
Marzenna Piwowar-Zrazek

Doktor Janina Fetlińska – pielęgniarka

10 kwietnia 2010 r. w katastrofie lotniczej rządowego samolotu Tu-154M pod Smoleńskiem zginęło 96 osób – członków delegacji polskiej, udających się na obchody 70. rocznicy Zbrodni Katyńskiej. Wśród ofiar tej katastrofy była również Janina Fetlińska, ciechanowianka, pielęgniarka i społecznik, doktor nauk medycznych w zakresie pielęgniarstwa, senator Rzeczypospolitej Polskiej VI i VII kadencji.

W 2019 r. staraniem Stowarzyszenia „Wspólnota Żyrardowa” ukazała się biografia Janiny Fetlińskiej autorstwa Rafała Zgorzelskiego, Ireny Przybysz i ks. Damiana Klimkowskiego „Janina Fetlińska. Pielęgniarka. Społecznik. Senator RP. 1952-2010”, w której autorzy przybliżyli postać doktor Fetlińskiej, jej dzieciństwo, młodość, życie rodzinne, pierwsze kroki w pielęgniarstwie, aktywność zawodową i pracę naukową, a także działalność społeczną i polityczną.

Co roku w Niepokalanowie organizowane są uroczystości upamiętniające postać Janiny Fetlińskiej oraz innych ofiar katastrofy smoleńskiej, a osoba doktor Fetlińskiej jest przypominana i wspominana również w innych miejscach, środowiskach, przy innych okazjach oraz na różne sposoby. A to dlatego, że Janina Fetlińska była osobą niezwykłą, która pozostawiła trwały ślad w życiu wielu ludzi, dla których po dzień dzisiejszy jest nadal postacią ważną. Szczególny jednak silny ślad odcisnęła dr Janina Fetlińska w środowisku medycznym, przede wszystkim zaś pielęgniarstwie.

Janina Fetlińska z d. Galicka urodziła się 14 czerwca 1952 r. w miejscowości Tuligłowy, w dawnym województwie przemyskim (obecnie podkarpackim). Była najmłodszą z trzech córek Adolfa Galickiego i Julii z d. Łojek. Jej rodzice prowadzili niewielkie gospodarstwo rolne, które stanowiło podstawę utrzymania rodziny państwa Galickich. Praca w gospodarstwie, w którą angażowała się od najmłodszych lat zarówno Janina, jak i jej starsze siostry – Zofia i Genowefa, pomagając rodzicom, niewątpliwie nauczyła ją szacunku do jej owoców, pozwoliła też uzmysłwić Janinie, iż ciężka praca stanowi nie tylko źródło utrzymania, ale też stwarza perspektywę rozwoju. Można poprzez nią dużo osiągnąć. Uwielbiała szczególnie Janina przyrodę

– z lubością angażowała się w pielęgnowanie przydomowego ogrodu kwiatowego, ale też rozwijała kontakt z nią poprzez udział w licznych wycieczkach krajoznawczych i przyrodniczych. Uwielbiała czytać książki. I to nie tylko te przyrodnicze. Różne. Dosłownie. Przy tym dobrze się uczyła. Pasjonowało ją zdobywanie wiedzy. Po ukończeniu szkoły podstawowej kontynuowała naukę w Liceum Medycznym w Krakowie, gdzie oprócz przedmiotów typowych dla liceum ogólnokształcącego przygotowywała się do zawodu pielęgniarki pozyskując wiedzę oraz bardziej praktyczne umiejętności z zakresu pielęgniarstwa. Z przygotowania zawodowego otrzymała zresztą ogólną ocenę bardzo dobrą.

W trakcie nauki w szkole średniej Janina Fetlińska rozwijała również swoje zainteresowania i pasje, w szczególności uwielbiała spektakle wystawiane na deskach Teatru Starego, a także rajdy, zarówno te piesze, jak i rowerowe. Ochoczo odbywała również praktyki pielęgniarstwa, w trakcie których po raz pierwszy zetknęła się tak „na poważnie” z cierpieniem ludzi chorych i potrzebujących, co wywarło na nią niewątpliwie wielki wpływ, ale też pozwoliło w niej wzmocnić przekonanie, iż poprzez swoją (jakże odpowiedzialną przecież) pracę chce pomagać innym.

Po ukończeniu Liceum Medycznego w 1971 r. próbowała Janina, jeszcze tym razem bezskutecznie (a może – jak sama później podkreślała – na szczęście, bo to niepowodzenie przyczyniło się do ugruntowania w niej przekonania, że chce zostać pielęgniarką), kontynuować naukę na studiach wyższych – dostać się do Akademii Medycznej w Krakowie. Podjęła dwuletni staż pielęgniarstwa, który odbyła w Krakowie, niezbędny do realizacji dalszych studiów medycznych. Przystąpiła też do Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego. W dwa lata później podjęła Janina Fetlińska studia na Wydziale Pielęgniarskim Akademii Medycznej w Lublinie, które podobnie, jak liceum, ukończyła z wyróżnieniem. Była bowiem bardzo dobrą studentką. Dla przykładu w 1975 r., na obozie naukowym napisała pracę zatytułowaną „Przystosowanie pacjentów z chorobami serca do warunków życia domowego na wsi”, która rok później, na sympozjum naukowym Akademii Medycznej w Lublinie zdobyła I nagrodę.

W trakcie studiów odbywała praktyki pielęgniarstwa, ale podobnie jak w liceum angażowała się w pracę społeczną. W liceum była przewodniczącą samorządu szkolnego. Na studiach była zaangażowana między innymi w prace Studenckiego Towarzystwa Naukowego, ale też w prace uczelnianych komisji naukowych. 2 lipca

1977 r. ukończyła uczelnię z wyróżnieniem uzyskując tytuł „magistra pielęgniarstwa” na podstawie pracy „Rola pielęgniarki w redukowaniu stresu u pacjentów po zawale serca”.

W trakcie studiów w Lublinie poznała Janina swojego przyszłego męża, Włodzimierza Fetlińskiego. Po zawarciu związku małżeńskiego w 1977 r. przeniósł się wraz z nim do Ciechanowa, gdzie rozpoczęła pracę w tutejszym Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym. Zajmowała się też organizowaniem oraz prowadzeniem kształcenia pielęgniarek i lekarzy z terenu dawnego województwa ciechanowskiego. Jej społecznikowskie zacięcie, ale też niemałe umiejętności organizacyjne miały zdecydowanie wpływ również na sukcesy osiągnięte na tym polu. Na wdrażanie nowatorskich form kształcenia pielęgniarek środowiskowych, lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i pracowników socjalnych. Janina Fetlińska organizowała również liczne olimpiady pielęgniarskie i położnicze dla szkół medycznych, a także prowadziła szkolenia wewnątrzzakładowe dla lekarzy i pielęgniarek. W 1980 r. jako pierwsza polska pielęgniarka odbyła szkolenie specjalizacyjne pierwszego stopnia w zakresie medycyny społecznej. Uzyskała prawo do używania tytułu „magistra pielęgniarstwa medycyny społecznej” potwierdzone następnie ministerialnym zarządzeniem. W latach 1980-1984 była wizytatorką w średnich szkołach medycznych w Ciechanowie i Działdowie.

W roku 1984 urodził się państwu Fetlińskim syn Bartosz. W trakcie urlopu wychowawczego zrobiła specjalizację drugiego stopnia w zakresie organizacji ochrony zdrowia. Zajmowała się też zbieraniem materiału do doktoratu, który obroniła 22 października 1986 r. pisząc dysertację pt. „Ocena zjawiska fluktuacji pielęgniarek w Polsce”. Tym samym jako pierwsza pielęgniarka w Polsce, uzyskała tytuł doktora nauk medycznych w zakresie pielęgniarstwa. Był to duży osobisty sukces Janiny Fetlińskiej, jej rodziny, ale też rozlicznych przyjaciół oraz koleżanek i kolegów, w tym ze środowiska pielęgniarskiego. Po powrocie z urlopu wychowawczego Fetlińska pracowała nadal w ciechanowskim szpitalu, a od 1 lutego 1991 r. objęła stanowisko dyrektora Oddziału Wojewódzkiego Zespołu Metodycznego Opieki Zdrowotnej w Ciechanowie (od 1993 r. – Ciechanowskiego Ośrodka Organizacji i Ekonomiki Ochrony Zdrowia, a od 1999 r. – Mazowieckiego Centrum Zdrowia Publicznego w Warszawie). Po przeniesieniu organizacji zarządzającej Centrum do Warszawy od maja 2000 r. była zmuszona codziennie dojeżdżać pociągiem do pracy do Warszawy. Straciła ją w 2002 r. w wyniku zmian politycznych w kraju.

Od 1 października tego samego roku podjęła jednak pracę w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Ciechanowie na stanowisku dyrektora Instytutu Ochrony Zdrowia, realizującego kształcenie na kierunku pielęgniarstwo. Była też (w latach 1996-2003) wicedyrektorem Instytutu Edukacji Zdrowotnej i Promocji Zdrowia w Ciechanowie Wydziału Pedagogicznego ówczesnej Wyższej Szkoły Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk.

Janina Fetlińska wraz ze swoim zespołem osiągnęła duży sukces wygrywając w 1991 r. konkurs Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Banku Światowego na utworzenie eksperymentalnego konsorcjum zdrowia w ramach projektu „Reformy polskiej służby zdrowia”. Powstało Biuro Ciechanowskiego Konsorcjum Zdrowia, którego Janina (w latach 1994-1998) była dyrektorem. Celem tej instytucji, ale też osobistym, Janiny Fetlińskiej, była integracja działań opieki zdrowotnej na poziomie regionalnym, a przede wszystkim promocja zdrowia, tym samym zaś poprawa stanu zdrowia ludności.

Janina Fetlińska dbała również o systematyczny rozwój swoich kwalifikacji. W 1992 r. ukończyła Podyplomowe Studium Ekonomiki Zdrowia na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Odbywała także wyjazdy zagraniczne, np. do Stanów Zjednoczonych czy Kanady, podczas których miała możliwość zaznajamiania się z tutejszymi uwarunkowaniami pracy pielęgniarek, oraz przenoszenia dobrych praktyk na grunt krajowy. Warto podkreślić, że Janina Fetlińska nie tylko sama wyjeżdżała poza granice kraju w celach służbowych, ale dbała również o to, aby w takich wizytach uczestniczyły jej współpracownicy. Była też zaangażowana w prace przygotowujące reformę podstawowej opieki zdrowotnej oraz powstawanie i wdrażanie licznych programów z zakresu profilaktyki chorób i promocji zdrowia. Stała też za powołaniem Ciechanowskiego Forum Zdrowia (1998 r.) i Akademickiego Forum Zdrowia (2003 r.) oraz organizacją licznych edukacyjnych wydarzeń prozdrowotnych, takich jak choćby Światowy Dzień Serca, Ciechanowski Tydzień bez Papierosa czy Światowy Dzień Chorego.

Fetlińska inicjowała również tłumaczenie i opracowywanie podręczników dla pielęgniarek, wspierała rozwój zawodowy swoich koleżanek, zachęcając je do rozwoju zawodowego oraz wspierając ich edukację. Doskonale rozumiała zarówno to jaką wagę ma kształcenie zawodowe niezbędne do wykonywania zawodu pielęgniarki, ale też jak trudnym wyzwaniem dla pracujących w systemie zmianowym kobiet, jest podejmowanie i realizacja studiów wyższych. Dzięki zaangażowaniu

Fetlińskiej powstał w Ciechanowie w 1996 r. wspomniany wyżej Instytut pułtuskiej uczelni kształcącej pielęgniarki. Jego ukończenie pozwalało na uzyskanie tytułu magistra pielęgniarstwa.

Janina Fetlińska była też inicjatorką utworzenia w Ciechanowie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej z instytutem kształcącym pielęgniarki (dziś Wydział Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie). Zabiegała o jej powstanie, ale także o pozyskanie dla niej odpowiedniej kadry naukowej. Doprowadziła też do utworzenia w Ciechanowie oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej. Dużą wagę przykładła do zapewnienia pracownikom oraz studentom odpowiednich warunków pracy i zaplecza dydaktycznego. Janina Fetlińska była też (w latach 2005-2009) członkiem Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkolnictwa Medycznego przy Ministrze Zdrowia, a także pełniła funkcję rzeczoznawcy w zakresie podręczników szkolnych w obszarze zdrowia publicznego i pielęgniarstwa.

Angażowała się w pracę naukową przygotowując publikacje oraz organizując i współorganizując konferencje naukowe takie jak ta, która odbyła się w 2008 r. w Senacie RP w Warszawie, a była poświęcona zawodowi pielęgniarki na ziemiach polskich w XIX i XX w. Janina Fetlińska opublikowała też kilkadziesiąt prac z zakresu pielęgniarstwa, promocji zdrowia i zdrowia publicznego, a także wygłaszała referaty i odczyty podczas licznych konferencji poświęconych pielęgniarstwu oraz zawodom medycznym.

W latach 1994-1998 była też członkiem rady redakcyjnej czasopisma Samorządu Pielęgniarek i Położnych „Pielęgniarstwo i My”. Przygotowywała również rozprawę habilitacyjną, której nie zdążyła już obronić, poświęconą kwestii kształtowania się wyższego szkolnictwa pielęgniarek w Polsce od 1969 r.

Zginęła w katastrofie pod Smoleńskiem. Jej osoba zapadła jednak w pamięci i sercach wielu ludzi, którym było dane zetknąć się z Janiną Fetlińską na ścieżkach życia. W krótkim szkicu nie sposób przedstawić bogactwa zainteresowań, realnych osiągnięć i sukcesów dr Janiny Fetlińskiej na niwie zawodowej, ale też szerokiej aktywności społecznej, wreszcie w pracy samorządowej oraz w trakcie pełnienia mandatu Senatora RP. A tym bardziej z obszaru życia rodzinnego czy towarzyskiego: przeplatanego rozlicznymi – jak to w życiu – sytuacjami, wyzwaniem, radościami i smutkami, ale też zabawnymi momentami. Zasług miała sporo, choć będąc osobą skromną, radosną i uśmiechniętą, specjalnie ich nie eksponowała. Zależało jej

na rezultacie, efektach pracy, wymagającej i odpowiedzialnej, tej wykonywanej jako czynna pielęgniarka, ale też przez osobę przygotowującą inne koleżanki do pracy zawodowej.

Ważnym osiągnięciem dr Janiny Fetlińskiej było inicjowanie i realizowanie procesów rozwojowych szkolnictwa wyższego dla pielęgniarek, ale też zachęcanie koleżanek i wspieranie ich w rozwoju zawodowym. Przykładała do tego dużą wagę dając bodziec do działania innym koleżankom swoją determinacją, zaangażowaniem, ciężką pracą, zachętą, a nierzadko osobistym poświęceniem. Przy czym, niezależnie od pozycji, którą aktualnie zajmowała, Janina Fetlińska (dla przyjaciół i koleżanek „Janeczka”) była zawsze sobą. Osobą życzliwą i dobrą dla innych ludzi.